

LEGAL THOUGHT
BULLETIN FOR LEGAL THEORY AND PRACTICE

Year XXXVI

Sarajevo, May-June 2005

No: 5 - 6

CONTENTS

ARTICLES

- Šahbaz Džihanović Platform for the New Constitution of Bosnia and Herzegovina... 3
- Prof.dr Sanjin Omanović Key Provisions of the Russian Litigation Procedure.....24
- Prof.dr Nurko Pobrić Some Examples of the Legal Processing of Totalitarian Past 38

VIEWS AND OPINIONS

- dr Zijad Hasić Unique Rules for the Drafting of Legal Regulations in the Institutions of Bosnia and Herzegovina - Increasing the Quality and Pace of and More Harmonized Way to the Regulations 47
- Ljiljana Čehajić Legal and Institutional Framework of the Gender Equality in Bosnia and Herzegovina 65
- Prof.dr Miodrag N. Simović Review on the Book of dr Borislav Petrović and dr Dragan Jovasevic: "Criminal Law - General Part" 74
- Dženeta Omerdić Review on the Book of Prof.dr Omer Ibrahimagic: "Bosnia has been Defended but Not Freed" 78

JUDICIAL PRACTICE OF THE

- CONSTITUTIONAL COURT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
(prepared by Prof.dr Miodrag N. Simović, Vice-president of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina and lecturer at the Law Faculty in Banja Luka) 82
- HUMAN RIGHTS COMMISSION OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
(prepared by Mehmed Deković, Member of the Human Rights Commission of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina) 85

Šahbaz DŽIHANOVIĆ, dipl. pravnik

PLATFORMA ZA NOVI USTAV BOSNE I HERCEGOVINE*

Propadanje Bosne i Hercegovine mora se hitno zaustaviti.

Dejtonsko ustavno uređenje limit je bilo kakvom napretku i demokratskom razvoju Bosne i Hercegovine.

U Bosni i Hercegovini se moraju učiniti temeljne promjene u cjelokupnoj društveno-ekonomskoj i političkoj strukturi.

Dejtonski Ustav Bosne i Hercegovine nije moguće u neophodnoj mjeri popraviti bilo kakvim i bilo kolikim ustavnim dogradnjama niti ustavnim amandmanima.

Novi demokratski, i na evropskim standardima uspostavljen, Ustav Bosne i Hercegovine je osnovna pretpostavka otpočinjanja reintegracije, ekonomskog napretka i samoodrživog razvoja Bosne i Hercegovine.

OSNOVNA ODREĐENJA

Ustavom treba definirati karakter društvenog i državnog uređenja zemlje. Smatram da Bosnu i Hercegovinu treba definirati kao Republiku, suverenu, jedinstvenu, nedjeljivu, demokratsku, pravnu, socijalnu, sekularnu i decentraliziranu državu, u postojećim međunarodno priznatim granicama koje su nepovredive.

Republika Bosna i Hercegovina treba da osigurava jednakost i ravnopravnost svih građana pred zakonom bez obzira na porijeklo, rasu ili vjeru i da poštuje sva vjerska uvjerenja. Prema Ustavu Republike Bosne i Hercegovine, suverenitet bi pripadao građanima - državljanima Bosne i Hercegovine. Sva vlast bi proizlazila iz građana i pripadala građanima.

Narodi Bosne i Hercegovine - Srbi, Hrvati i Bošnjaci moraju biti ravnopravni i konstitutivni na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Prema tome, buduća Bosna i Hercegovina treba biti uređena kao građanska država koja osigurava institucionalne i pravne mehanizme za puno postizanje jednakopravnosti, a istovremeno i konstitutivnosti sva tri naroda koja u njoj žive.

Ustav Republike Bosne i Hercegovine treba taksativno sadržavati nomenklaturu ljudskih prava i sloboda i principa na kojima treba počivati ustavno uređenje ove zemlje.

To su prvenstveno:

- pravo na život,
- postizanje slobode, demokratije, jednakosti, ljudskog dostojanstva i ljudskih prava, te vladavina zakona,
- nacionalna ravnopravnost,
- društvo zasnovano na pluralizmu, toleranciji, solidarnosti, nediskriminaciji i pravdi,
- sloboda kretanja ljudi, stvari, kapitala i usluga,

* Rad recenzirao: Prof.dr Mirko Pejanović

- pravo na slobodu i sigurnost,
- zabrana mučenja, neljudskog i degradirajućeg ponašanja,
- pravo privatnog i porodičnog života,
- sloboda mišljenja, savjesti i vjeroispovijesti,
- pravo na obrazovanje,
- pravo na poštivanje kulturne, jezičke i religijske različitosti,
- pravo na zdravu životnu sredinu,
- pravo na garanciju životne egzistencije i socijalna prava radnika,
- jednakost spolova,
- pravilan i ujednačen ekonomski razvoj - ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija i cjelokupnost zemlje,
- pravo na vlasništvo,
- nezastarivo pravo na povratak izbjeglica i raseljenih lica na svoja izvorna ognjišta i pravo na povrat imovine,
- državljanstvo Republike Bosne i Hercegovine,
- zabrana propagiranja i prakticanja fašizma i fašističkih ideologija,
- pravo na odbranu države.

Državljanstvo Republike Bosne i Hercegovine pripadalo bi u nadležnost države. Svi građani Republike Bosne i Hercegovine imali bi državljanstvo Republike Bosne i Hercegovine. Građanin Republike Bosne i Hercegovine ne bi mogao biti lišen državljanstva, prognan ili ekstradiran.

Suverenitet Republike Bosne i Hercegovine je neotuđiv, nedjeljiv i neprenosiv. Suverenitet Republike Bosne i Hercegovine prostire se nad njenim kopnenim i zračnim prostorom, rijekama, jezerima, unutrašnjim i teritorijalnim morem.

Kao i svaka druga moderna država, saveze ili druge forme povezivanja sa drugim državama zaključivala bi Republika Bosna i Hercegovina.

U Republici Bosni i Hercegovini ustavni poredak bi se temeljio na principu podjele vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast.

Ustavom se posebno treba urediti položaj lokalne samouprave i uprave, odnosno zagarantirati pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu.

S ciljem osiguranja skladnog funkcioniranja pravnog poretka i sistema institucija, Ustavom se treba urediti da zakoni moraju biti u skladu sa Ustavom Republike, a drugi propisi moraju biti u skladu sa Ustavom i zakonom.

Država treba štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inostranstvu i raditi na njihovom povezivanju sa domovinom. Ova ustavna norma treba da osigura pretpostavke održavanja i jačanja veza više od milion građana Bosne i Hercegovine koji su se nakon kataklizmatičnog rata u ovoj zemlji našli na svih pet kontinenata i u više od stotinu država svijeta.

U Republici Bosni i Hercegovini u službenoj upotrebi bi bili bosanski, hrvatski i srpski jezik, i ćirilčno i latinično pismo. Zakonom se može odrediti da i drugi jezici i pisma budu u službenoj upotrebi.

Republika Bosna i Hercegovina imala bi zastavu, grb i himnu. Izgled zastave i grba, tekst i muzika himne, te druge pojedinosti uređivale bi se zakonom Republike Bosne i Hercegovine. Glavni grad Republike Bosne i Hercegovine je Sarajevo.

LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

Ustav Republike Bosne i Hercegovine treba na visokom nivou urediti pitanja osiguranja i obaveze poštivanja ljudskih prava i sloboda.

Tako, svako u Republici Bosni i Hercegovini mora da ima prava i slobode koje ne zavise o njegovoj rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom porijeklu, imovini, rođenju, obrazovanju, društvenom položaju ili drugom ličnom svojstvu. Građani Republike Bosne i Hercegovine moraju biti ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima i jednaki pred zakonom.

Pored građanskih prava, Ustav Republike će garantirati i kolektivna prava svakom od tri konstitutivna naroda kao i jednakost pripadnika svih nacionalnih manjina.

Ustav mora garantirati neprikosnovenost čovjekovog života i nepovredivost čovjekove slobode i ličnosti, odnosno da se nikome ne smije oduzeti ili ograničiti sloboda, osim kada je to propisano zakonom, o čemu odluku donosi nadležni sud.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju, svirepom, nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju, niti bez svoga pristanka ljekarskim ili naučnim eksperimentima.

Ustavom treba zabraniti prisilni ili obavezni rad.

Ustavom treba biti zabranjeno i kažnjivo svako iznuđivanje priznanja i davanje izjava. Niko ne može biti uhapšen ili pritvoren bez pisanog sudske naloga izdatog na osnovu zakona. Osoba protiv koje postoji osnovana sumnja da je počinila teško krivično djelo propisano zakonom može biti lišena slobode od strane nadležnog organa s tim da ista odmah bude predana nadležnom sudu. Ova osoba mora odmah biti obaviještena o razlozima lišenja slobode, te na pravilan način poučena o svojim pravima i obavezama. Osoba koja je lišena slobode ili je pritvorena mora imati pravo žalbe sudu koji bez odlaganja donosi odluku o zakonitosti lišavanja slobode. Sa osobom koja je lišena slobode ili je pritvorena mora se postupati čovječno i poštivati njeno dostojanstvo. Nezakonito lišenje slobode je kažnjivo.

Ustavom treba propisati obavezu države da će nadoknaditi štetu svakome zbog nezakonitog i nepravednog rada državnog organa. Svako ima pravo na naknadu štete koju mu nezakonitim i nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ ili drugi organ u ime države. Svako lice koje je nepravilno ili nezakonito osuđeno i bez zakonskog osnova lišeno slobode ima pravo na rehabilitaciju, naknadu svake vrste štete ili drugu satisfakciju saglasno zakonu.

Jednakost pred zakonom mora biti temeljeni princip ustavnog uređenja zemlje. Svi državljani Republike Bosne i Hercegovine i stranci moraju biti jednaki pred zakonom u postupku pred sudovima i drugim državnim organima i drugim organima koji nastupaju u ime države. Svakom licu optuženom za krivično djelo garantira se pravedno i zakonito suđenje. Optuženo lice mora biti u najkraćem zakonskom roku obaviješteno pisanim putem o razlozima optužbe. Optuženom licu ne može se suditi u njegovoj odsutnosti. Suđenje u odsutnosti optuženom licu može se provesti samo u slučajevima određenim zakonom.

Ustavom mora biti zagarantirano pravo na odbranu. Advokatura kao samostalna i profesionalna djelatnost osigurava svakome pravnu pomoć u skladu sa zakonom.

Ustavom se moraju osigurati garancije legaliteta. Stoga, niko ne može biti kažnjen za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom propisano kao krivično djelo, niti mu se može izreći kazna koja za to djelo nije zakonom bila previđena. Niko ne može biti smatran krivim za krivično djelo dok to ne bude utvrđeno pravosnažnom sudskom odlukom. Nikome se ne može ponovo suditi niti mu se može izreći kazna u krivičnom postupku za krivično djelo za koje je već pravosnažno oslobođen ili osuđen u skladu sa zakonom.

Ustavom je potrebno urediti i temeljne principe o pravu čovjeka na slobodu kretanja. Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine ima pravo na slobodu kretanja i izbor prebivališta. Svaki državljanin Republike Bosne i Hercegovine ima pravo u bilo koje vrijeme napustiti teritorij države i naseliti se trajno ili privremeno u inostranstvu i bilo kada vratiti se u domovinu. Zakonom se može privremeno ograničiti sloboda kretanja

